

Vyhodnocení realizačního projektu záchranného programu sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v ČR pro rok 2020

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace záchranného programu v roce 2020. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (dále „RP“) pro rok 2020 a v návaznosti je uvedena realizace činností v tomto roce. Číslování jednotlivých kapitol respektuje a odkazuje k členění v ZP.

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Zajištění managementu lokalit výskytu sysla

RP:

V roce 2020 bude opět zajištěn management na všech z hlediska početnosti nejvýznamnějších lokalitách výskytu sysla obecného, tzn. na lokalitách s odhadem početnosti min. 100 jedinců podle posledního monitoringu z roku 2019 nebo se stoupající početností v posledních letech, dále na posilovaných a nově založených lokalitách a dle možností pak i na ostatních méně početných lokalitách. Kosení či pastva nebudou zajištěny především na lokalitách, na kterých mají kolonie izolovaný nebo roztroušený výskyt ve značně heterogenním prostředí vinic, sadů a zahrad. V takových podmínkách není možné ani smysluplné zavést jednotný a pravidelný management.

Na organizačním zajištění managementu se budou podílet garanti jednotlivých lokalit, pracovníci středisek a správ AOPK ČR, případně i jiné subjekty (např. místní aerokluby, krajské úřady). Popis činností a plánované zdroje financí viz Tab. 1.

Tabulka 1. Přehled plánovaných příspěvků na management lokalit s výskytem sysla obecného pro rok 2020.

LOKALITA	ČINNOST	GARANT SMLOUVY/ PROJEKTU	ORGANIZACE	ZDROJ DOTACE
Bezděčín	kosení	Petr Lumpe / Radek Kouřík	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj / KÚ Středočeského kraje	POPFK / KÚ
Bořitov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Hliniště	pastva	Vladislav Kopecký	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	PPK
Hodkovice n. Mohelkou	kosení	Pavel Bulíř	KÚ Libereckého kraje	KÚ
Hrádek	kosení	Tomáš Stuchlík	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	POPFK
Ivančice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Jamolice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Kolín	kosení	Michaela Anýžová	KÚ Středočeského kraje	KÚ

Kyjov – Milotice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Miroslav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Mohelno	kosení	Jana Matrková	AOPK ČR – RP SCHKO Žďárské vrchy	POPFK
Nad Řekami	odkřovinění, kosení	Janka Čejková	KÚ Jihomor. kraje	KÚ
Písečný vrch	pastva	Radovan Douša	KÚ Ústeckého kraje	KÚ
Radouč	pastva	Petr Lumpe	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj	POPFK
Raná	kosení, pastva	Vladislav Kopecký	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	PPK / zemědělské dotace
Roudnice n/L	kosení	Tomáš Stuchlík	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK ČR – RP Jižní Čechy	POPFK
Velká Dobrá	kosení	Lucie Palivcová	AOPK ČR – RP Střední Čechy	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK

Realizace:

Management na většině lokalit výskytu sysla byl v roce 2020 zajištěn převážně dle původního plánu. U několika lokalit došlo z personálních důvodů ke změně garanta smlouvy/projektu – srovnání lze provést porovnáním tabulek č. 1 a 2.

Tabulka 2. Přehled lokalit s finančním příspěvkem za dané plánované managementy pro sysla v roce 2020.

Lokalita	Činnost	Garant smlouvy/projektu	Organizace	Zhotovitel	Zdroj dotace
Bezděčín	kosení	Petr Lumpe/ Radek Kouřík	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj/KÚ Středočes. kraje	Aeroklub Mladá Boleslav	KÚ
Bořitov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Bořitov	POPFK
Břeclav - Ladná	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Břeclav	POPFK
Hrádek	kosení	Vladislav Kopecký	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Aeroklub Raná	PPK
Ivančice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Tomáš Schoř	POPFK
Jamolice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Eliška Bláhová, Patrik Vojtek	POPFK

Kolín	kosení	Kateřina Pokorná	KÚ Středočeského kraje	Aeroklub Kolín	KÚ
Kyjov - Milotice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Kyjov	POPFK
Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Brno - Medlánky	POPFK
Mirotlav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Mirotlav	POPFK
Mohelno	kosení	Jana Matrková	AOPK ČR – RP SCHKO Žďárské vrchy	Bernard Macek	PPK
Nad Řekami	pastva, odkřovinění	Janka Čejková	KÚ Jihomor. kraje	Není znám, proběhlo v režii KÚ	KÚ
Písečný vrch	pastva	Radovan Douša	KÚ Ústeckého kraje	Není znám, proběhlo v režii KÚ	KÚ
Radouč	kosení, pastva	Petr Lumpe	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj	Statutární město Mladá Boleslav	POPFK
Raná	kosení, mulčování, přepasení,	Vladislav Kopecký	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Jan Hála	PPK
Roudnice n/L	kosení	Tomáš Stuchlík	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Aeroklub MAS Roudnice n. L.	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK ČR – RP Jižní Čechy	Aeroklub Strakonice	POPFK
Velká Dobrá	kosení	Lucie Palivcová	AOPK ČR – RP Střední Čechy	Aeroklub Kladno	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Vyškov	POPFK

3.1.2 Obnova lokalit s biotopem vhodným pro sysla obecného

RP:

V rámci tohoto opatření nejsou zatím pro rok 2020 plánovány žádné konkrétní aktivity. Na lokalitách, které připadají v úvahu pro další repatriace (Bečovský vrch, Hlinišťe, Odolický vrch) je stav biotopu uspokojivý, po finálním výběru místa pro repatriaci bude opětovně zkontrolován a v případě potřeby budou zajištěny potřebné úpravy.

Realizace:

V rámci tohoto opatření na podzim proběhl výřez křovin na lokalitě Hlinišťe. Po těchto úpravách byla lokalita opět zařazena mezi prioritní pro repatriaci sysla v oblasti Českého středohoří.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Experimentální ověření možností umělých chovů

RP:

ZOO Praha

V již fungujícím odchovu v ZOO Praha bude v roce 2020 pokračovat základní péče o voliér, dokrmování syslů a pastva lokality, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře budou

provedeny kontrolní odchyty a čipování jedinců, a to pokud možno jak ve voliére, tak ve výběhu kopytníků. V průběhu celého roku bude pracovníky Zoo sledována výstavba nového pavilonu goril, která již byla v zimním období zahájena. Případné hrozící negativní dopady na populaci syslů budou ihned konzultovány s AOPK ČR.

ZOO Brno

V odchovu v ZOO Brno, který byl založen v roce 2015, bude v roce 2020 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou provedeny kontrolní odchyty a čipování.

ZOO Hluboká nad Vltavou

V odchovu v ZOO Hluboká nad Vltavou, resp. v ZS Rozovy u Temelína, který byl založen v roce 2016, bude v roce 2020 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou provedeny kontrolní odchyty a čipování.

Záchranná stanice (ZS) Vlašim

V odchovu v ZS Vlašim, který byl založen v roce 2015, bude v roce 2020 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZS. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou provedeny kontrolní odchyty a čipování.

V případě dobrého stavu všech odchovů, tj. za předpokladu, že bude možné z nich celkem odebrat dostatečné množství jedinců a zároveň zachovat dostatečné množství zvířat pro jejich další fungování, bude koncem července či počátkem srpna přistoupeno k repatriaci syslů dle plánu v opatření 3.2.2 níže.

Pro zvýšení genetické variability v jednotlivých odchovech bude případně po konzultaci s odborníky v průběhu sezóny (v době, kdy to bude pro zvířata znamenat co nejmenší komplikace) provedena výměna několika málo jedinců mezi odchovy.

Realizace:

Aktivity týkající se odchovu syslů v Zoo Praha, Zoo Brno, ZS Rozovy u Temelína a ZS Vlašim byly splněny dle plánu. Jmenované spolupracující organizace zajistily péči o zázemí a příkrmování syslů během sezóny a provedeny byly i kontrolní odchyty v těchto odchovech.

V Zoo Praha se uskutečnily odchyty v termínech: 12. – 13. 6. a 3. 7. Červnové odchyty proběhly v chovné voliére, kam byla v předchozím roce přesunuta zvířata odchycená ve výběhu kopytníků kvůli stavbě nového pavilonu goril, která byla zahájena v říjnu 2019. V červnu byly kontrolní odchyty realizovány mimo voliéru. Celkem bylo ve všech termínech chyceno 24 syslů (12 samců, 12 samic), z toho 5 tohoročních mláďat. Z důvodu relativně malého počtu mláďat nebyla v tomto roce z chovu odebrána žádná zvířata pro účely repatriací či posílení lokalit.

V Zoo Brno proběhl kontrolní odchyt dne 25. 6. Bylo odchyceno a očištěno celkem 30 zvířat (20 samců, 10 samic), z toho 28 jedinců byla tohoroční mláďata. Celková početnost mláďat v odchovu byla odhadnuta na cca 60 jedinců. Chov byl v roce 2020 hodnocen jako

úspěšný, počet nově narozených mláďat byl nejvyšší od založení chovu. 20 jedinců bylo vypuštěno do umělých nor v rámci repatriace na lokalitu Břeclav–Ladná.

V ZS Vlašim se kontrolní odchyt uskutečnil 17. 6. a 23. 6. Celkem bylo chyceno 35 sýslů (16 samců, 19 samice), z toho 16 zvířat byla tohoroční mláďata. Celková početnost v odchovu byla odhadnuta na cca 40 zvířat (zejména mláďata se chytala opakovaně). Vzhledem k tomu, že k početnímu nárůstu v chovu došlo v tomto roce po několika předchozích sezónách, kdy byla početnost velice nízká, nebyla z odchovu prozatím odebrána žádná zvířata.

V ZS Rozovy při Zoo Hluboká nad Vltavou se kontrolní odchvy konaly ve dnech 27. 5., 2. – 3. 6. a 9. – 14. 7. Celkem bylo chyceno 54 jedinců (32 samci, 22 samice), z toho 34 mláďat. V expozičním chovu Zoo Hluboká nad Vltavou proběhly kontrolní odchvy ve dnech 9. – 14. 7., chyceno bylo 44 jedinců (30 samci, 14 samice). Ze všech odchycených jedinců bylo 19 vypuštěno na lokalitu Písečný vrch a 15 na lokalitu Roudnice nad Labem v rámci již druhého posílení těchto lokalit. Celková početnost v odchovu ZS Rozovy byla před posledními odchvy odhadnuta na min. 80 zvířat. Dříve v sezóně bylo pozorováno až 70 mláďat, nicméně vlivem silného přivalového deště zřejmě došlo k úhynu. V expozičním chovu celkový odhad činil 50 jedinců.

Kromě výše uvedených odchovů byl do aktivit ZP opět aktivně zapojen i expoziční chov v Zoo Hluboká nad Vltavou (viz dále opatření 3.2.2 a 3.2.3) a okrajově také dvě německé zoologické zahrady (viz dále opatření 3.2.2).

V rámci projektu Monitoring a podpora sysla obecného na jižní Moravě 2020 pokračoval management dvou stepních stráni ve Velkých Pavlovicích. Za pomoci dobrovolníků zde bylo prořezáno křoví, odstraněny menší stromy a posekány výmladky, které původní step zarůstaly. Vzniklo tak nové vhodné prostředí pro sysly.

3.2.2 Repatriace sysla obecného

RP:

V rámci tohoto opatření je pro rok 2020 plánováno pokračování repatriací v oblasti Českého středohoří. Dle aktuální situace v průběhu sezóny v odchovech a na předem vybraných lokalitách bude realizována buď druhá fáze repatriace na lokalitu Hliniště, kde proběhlo první vypouštění v loňském roce, nebo prvotní vypouštění na další lokalitu/lokality – uvažovány jsou lokality Bečovský vrch a Odolický vrch, pro které již byla k vypouštění udělena potřebná výjimka.

Realizace:

Realizace tohoto opatření nakonec proběhla na jiné lokalitě, než bylo plánováno. První etapa založení populace sýslů na lokalitě Hliniště (Milá - Hliniště), kdy bylo koncem července 2019 vypuštěno 85 sýslů z chovů, bohužel skončila neúspěšně. V roce 2020 zde nebyl zaznamenán žádný živý sysel. Příčinou je pravděpodobně kombinace několika negativních faktorů – velmi vysoké teploty a absolutně suchá vegetace v době vypouštění, značný ruch a pohyb osob během vypouštění, přítomnost jezevce či lišky na lokalitě a pravděpodobně nevhodně velké zastoupení křovin v okolí lokality. Stav vegetace na lokalitě nebyl v květnu 2020 vyhodnocen jako příznivý a z tohoto důvodu a důvodů zmíněných výše nebylo v letošním roce provedeno další původně plánované vypouštění sýslů. Na lokalitě již byly provedeny nezbytné úpravy vegetace a lokalita je v současné době zařazena zpět mezi prioritní pro výskyt sýslů. Pro repatriaci v tomto roce byla zvolena lokalita Břeclav-Ladná, pro kterou byl získán souhlas vlastníka. Na této lokalitě byli sysli naposledy pozorováni 22. 4., při následující kontrole v rámci letního monitoringu dne 30. 6. nebyl pozorován žádný sysel ani trus, a byla objevena pouze jedna stará nora. Z tohoto důvodu, a z důvodu dostatečného počtu jedinců z blízkého chovu v Zoo Brno byla repatriace (resp. posílení lokality) provedena právě zde. Byly vyřízeny potřebné výjimky ze zákona o ochraně přírody a krajiny a plán repatriace byl diskutován

s příslušným vlastníkem pozemků. Dne 20. 7. bylo na lokalitu Břeclav-Ladná vypuštěno celkem 20 jedinců (12 samců a 8 samic) z chovu Zoo Brno. Všechna vypouštěná zvířata byla nejprve při odchytu prohlédnuta, zvážena, bylo určeno jejich pohlaví a věk a odečten čip, případně aplikován čip, pokud jej ještě neměla. Vypouštění bylo provedeno do předvrtaných děr, ve kterých byla zvířata následně uzavřena senem a PET láhvemi naplněnými vodou, které byly z lokality v následujících dnech odstraněny. Na lokalitě bylo ponecháno krmení. Lokalita byla dále pravidelně navštěvována, nicméně úspěšnost výsadku bude možné posoudit nejdříve v příští sezóně.

3.2.3 Posilování malých populací sysla obecného

RP:

V rámci tohoto opatření bude v roce 2020 pokračovat monitoring a vyhodnocování na již posílených lokalitách (Karlovy Vary, Hodkovice nad Mohelkou, Roudnice nad Labem). Bude-li k dispozici dostatek jedinců pro tyto účely (chovy zoologických zahrad pocházející z vhodné genetické linie), bude dle aktuální situace realizováno další posílení v Roudnici nad Labem, případně na další vhodné lokalitě (na základě pravidelného hodnocení, tj. dle výsledků monitoringu 2020 a aktuálního stavu).

Realizace:

Realizace tohoto opatření proběhla dle předběžného plánu. Na dříve posílených lokalitách Karlovy Vary a Hodkovice nad Mohelkou probíhalo v roce 2020 už pouze sledování. V Karlových Varech byl dne 16. 4. proveden kontrolní odchyt, kdy byly odchyceny 2 samice. Efektivita odchytu byla velmi nízká (sysli nejevili zájem o návnadu), nicméně v místě odchytu bylo pozorováno minimálně 12 jedinců. Na obou lokalitách byla opět potvrzena úspěšná reprodukce, celková početnost dle dalších pozorování byla odhadnuta na 100 jedinců v Karlových Varech a 70 jedinců v Hodkovicích nad Mohelkou. V obou případech tak zatím lze posílení prozatím považovat za úspěšné. Na lokalitě Roudnice nad Labem, kde v roce 2019 proběhlo posílení, byli v průběhu roku 2020 pozorováni dospělí jedinci i mláďata.

Díky velkému počtu mláďat v chovech syslů v Zoo Hluboká a ZS Rozovy, a také díky nabídnutým jedincům z německých Zoo Opel a Norimberk bylo možné realizovat i další posílení málo početných populací. Na základě pravidelného hodnocení a dle zjištěné situace v jarním období byla k posílení v tomto roce vybrána lokalita na letišti v Roudnici nad Labem, a lokalita Písečný vrch v bezprostřední blízkosti CHKO České středohoří. Opět byly vyřízeny potřebné výjimky a souhlasy vlastníků pozemků. Dne 15. 7. bylo na lokalitu Roudnice nad Labem vypuštěno do stávajících syslích nor 20 syslů – 15 jedinců (7 samců a 8 samic) z chovů Zoo Hluboká a 5 jedinců z Německa. Ve stejný den bylo na lokalitu Písečný vrch vypuštěno celkem 40 jedinců (23 samců a 17 samic) z chovů Zoo Hluboká a ZS Rozovy, a z německých Zoo Opel a Zoo Norimberk. Všechna vypouštěná zvířata byla nejprve prohlédnuta, zvážena, bylo určeno jejich pohlaví a věk. Vypouštění bylo provedeno do předvrtaných děr, ve kterých byla zvířata následně uzavřena senem a naplněnými PET láhvemi; část vypouštěných jedinců byla zároveň umístěna ve vypouštěcích ohrádkách, které byly z lokality v následujících dnech odstraněny (stejně jako láhve). Na lokalitě bylo ponecháno krmení a úkryty v podobě dřevěných palet s větvemi a senem. Lokalita byla dále pravidelně navštěvována, nicméně úspěšnost výsadku bude možné posoudit nejdříve v příští sezóně.

3.3 Monitoring stavu populace

RP:

Jarní kontrola lokalit proběhne v březnu či dubnu, letní celorepublikový monitoring se uskuteční v červenci. Jarní kontroly budou provedeny především garanty jednotlivých lokalit, letní monitoring bude prováděn realizačním týmem ZP ve spolupráci s garanty jednotlivých lokalit. Lokality budou svými garanty též průběžně (dle potřeby) navštěvovány, zejména za účelem smluvení a následné kontroly prováděného managementu tam, kde je na něj vydáván finanční příspěvek.

Dle situace budou prověřována případná hlášení o výskytu sysla na nových lokalitách.

Na lokalitě Mohelno proběhne stejně jako v loňském roce monitoring mortality syslů na komunikaci vedoucí podél této lokality s cílem ověřit dlouhodobější efektivitu zpomalovacích polštářů, instalovaných jako opatření pro zabránění/zmírnění této mortality.

Realizace:

Jarní i letní monitoring proběhly dle plánu, výsledky letního monitoringu jsou shrnuty v závěrečné zprávě (Matějů a Brzobohatá, 2020), jejíž přílohou je i tabulka odhadů početnosti syslů na jednotlivých lokalitách a soubory v prostředí GIS s plošnými zákresy výskytu na jednotlivých lokalitách. Zde uvádíme v Tabulce 3 vývoj početnosti na sledovaných lokalitách v letech 2008-2020. V roce 2020 došlo dle výsledků odhadů oproti předchozímu roku na 14 lokalitách k nárůstu početnosti nebo zůstala početnost shodná, na 11 lokalitách došlo k poklesu početnosti a u 5 lokalit nelze trend jednoznačně vyhodnotit. Celková odhadovaná početnost syslů v ČR se pro tento rok pohybuje v rozmezí 7255 - 8063 jedinců, což představuje nárůst o cca 500 jedinců oproti roku 2019. Výskyt syslů byl potvrzen na 40 lokalitách v ČR.

Tabulka 3. Přehled odhadované početnosti syslů na jednotlivých lokalitách. Kurzívou jsou zapsány lokality pravděpodobně již zaniklé, avšak v roce 2020 stále sledované. Od roku 2015 již považujeme lokality Hrádek a Raná díky jejich propojení za jednu společnou lokalitu, pro účely zachování kontinuity jsou však v této tabulce stále uváděny odděleně. Údaje jsou převzaty ze závěrečné zprávy monitoringu sysla obecného v ČR v roce 2020. Čísla s otázníkem značí nejisté údaje.

Lokalita	Odhadovaná početnost v letech												
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Albeř	40	55	25	15	5	3	3	3	3	3	1	0	0
Bezděčín	250	350	300	150	80	120	270	600	600	700	1 000	1 000	1000
Biskoupky	110	230	140	25	50	50	90	130	80	130	130	130	150
Bořítov	200	200	200	200	200	240	250	280	300	300	250	280	300
Břeclav - Ladná	35	35	35	45	20	10	5	1	15	10	10	0?	25
Čejč	20		40?	40?	40?	30?		20?	10?	10?	15?	25?	25?
Černice				5?	10	5	8	10	5?	7?	5	3?	0?
Hliniště												85?	0
Hnanice – hřiště									5	5	3?	2?	5?
Hnanice – U Sklepní uličky												10?	20?
Hnanice – vinice								15?	10	10	5?	5?	10?

Újezd u Brna	10?	0?	10?	10?	10?	0?		5?	10	10?	5?	5?	5?
Valtice								10 (Rakou sko)	30? (Rakou sko)	20?	0	0	5?
Velká Dobrá	15	15	10	20	25	20	30	40	100	230	400	400	700
Velké Pavlovice	40	40?	40?	50?	60?	90?	600?	500?	500?	500?	550?	550?	250?
Vyškov	650	600	600	550	500	550	650	500	250	350	300	350	300
Celkový odhad početnosti	3564	3755	3779	3714	3641	3376	4103	4 277	4 263	4 788	5 662	6 356	7255
Celkový odhad početnosti včetně nejistých údajů	3599	3908	3954	3879	3821	3596	4798	4 992	5 049	5 673	6 637	7 541	8063

V rámci pokračování projektu Monitoring a podpora sysla obecného na jižní Moravě 2020 byla několika různými metodami odhadována početnost kolonií na letišti v Miroslavi a ve vinicích a sadech Velkých Pavlovic. Různými metodami byly získány velmi odlišné hodnoty. Do budoucna je proto potřeba testování přesnosti metod dokončit a na základě těchto výsledků případně upravit monitoring populací. Dosavadní způsob monitoringu je potřeba zachovat, ale v případě větších lokalit či lokalit v nepřehledném prostředí bude nutné pro přesnější zhodnocení realizovat i doplňkové odhady na základě dalších metod.

3.4 Výzkum

RP:

Z výzkumných aktivit budou v roce 2020 pokračovat genetické analýzy vzorků nasbíraných v předchozích letech a částečně i nově nasbíraných vzorků. Analýzy jsou zaměřeny na genetickou strukturu odchovů a vybraných populací a sledování zapojení nově vysazených jedinců na posilované lokality do rozmnožování.

Dále by měla v roce 2020 začít realizace tříletého projektu společnosti ALKA Wildlife o.p.s. „Sysel obecný a zemědělství – vzájemné interakce, využití výsledků k minimalizaci škod a k podpoře sysla obecného“, který byl podpořen v rámci programu Prostředí pro život Technologické agentury ČR. Bude probíhat na několika lokalitách jižní Moravy a je zaměřen na studium ekologie sysla v prostředí zemědělské krajiny s cílem získat poznatky dále využitelné jak pro udržitelné zemědělství a případnou prevenci škod způsobovaných systlem, tak pro konkrétní podporu syslích populací v tomto prostředí.

V případě zájmu studentů budou zadány i bakalářské či diplomové práce zaměřené na výzkum sysla obecného.

Realizace:

Plánované pokračování genetických analýz v roce 2020 neproběhlo.

Během letního monitoringu byly z většiny navštívených lokalit odebrány směsné vzorky trusu, které byly předány k parazitologickým analýzám. Jejich výsledky budou známy v příštím roce.

V rámci projektu Monitoring a podpora sysla obecného na jižní Moravě 2020 pokračoval výzkum na lokalitách Miroslav a Velké Pavlovice. Testovány byly metody viditelného

značení jedinců, metody odhadu velikosti populace, aktivita v průběhu dne a velikost vrhu. V roce 2020 započal tříletý projektu Sysel a zemědělství – vzájemné interakce, využití výsledků k minimalizaci škod a k podpoře sysla obecného.

3.5 Výchova a osvěta

RP:

V rámci výchovy a osvěty budou v roce 2020 při vhodných příležitostech distribuovány různé propagační materiály vytvořené v předchozích letech (např. brožury, komiks, letáky, pexeso, výukový program, putovní výstava či materiály zpracované přímo pro orgány ochrany přírody). Plánovány jsou i exkurze na některých lokalitách či jiné akce pro veřejnost (např. již tradiční syslí aktivity spojené se Slavnostmi stepí v Českém středohoří nebo s meruňkobraním ve Velkých Pavlovicích). Nadále budou fungovat i dosud využívané webové stránky o syslech (např. <http://www.zachranneprogramy.cz/sysel-obecny/>, <https://www.syslinavinici.cz/>) a aktivity spojené s udílením „syslích známek“ vinařům a sadařům, na jejichž pozemcích se sysel v ČR vyskytuje.

Probíhat bude samozřejmě i komunikace s uživateli pozemků na lokalitách s výskytem sysla, a to zejména v souvislosti se zajištěním vhodného managementu, užší spolupráci se zemědělci na lokální úrovni předpokládáme i při řešení výše uvedeného výzkumného projektu.

Realizace:

Kvůli pandemii COVID-19, která vypukla na začátku roku, byly některé osvětové aktivity zrušeny (Slavnosti stepí, meruňkobraní). Tradiční exkurze pro veřejnost na lokalitě Karlovy Vary se podařilo zorganizovat hned ve dvou termínech, a to ve dnech 21. 6. a 24. 6. Při vhodných příležitostech byly distribuovány dříve zhotovené propagační předměty. V Zoo Hluboká nad Vltavou bylo před jejím uzavřením (z důvodu vládního nařízení) i nadále možné si sysly v sezóně důkladně prohlédnout v místní expozici.

V rámci projektu Monitoring a podpora sysla obecného na jižní Moravě 2020 bylo realizováno několik osvětových aktivit: informační stánek o syslovi na akci Otevřené sklepy ve Velkých Pavlovicích, přednáška při slavnostním otevření výstavy Můj souseď sysel v ZOO Brno a projektový den v ZŠ Jaroslavice. Fotografická výstava Můj souseď sysel byla vystavena ve Velkých Pavlovicích v Ekocentru Trkmanka, poté v ZOO Brno, ZOO Ohrada a v budově Ministerstva životního prostředí. Bylo publikováno několik aktualit na webu www.syslinavinici.cz a Facebooku ALKA Wildlife. Funkční je mapová aplikace <http://mapa.syslinavinici.cz>. Nadále probíhá komunikace s vinaři a sadaři. Navázána byla komunikace s vinaři v Jaroslavicích, kde byl prokázán výskyt sysla ve dvou vinicích.

3.6 Ostatní opatření

RP:

V této kategorii nejsou pro rok 2020 plánována žádná konkrétní opatření. Podobně jako v předchozích letech budou postupně doplňovány základní relevantní údaje (vlastnické vztahy, stav managementu a jeho výhledy, apod.) o případných nově objevených lokalitách.

Realizace:

Aktivity spadající do tohoto opatření probíhaly dle potřeby a ve vztahu k situaci na jednotlivých lokalitách, byly např. zjišťovány základní údaje o lokalitách s nově hlášeným výskytem sysla (v roce 2020 v Praze–Troji v areálu Demonstrační a výzkumné stanice katedry zahradnictví ČZU).

DALŠÍ:

Dle aktuální potřeby budou ve spolupráci s danými orgány ochrany přírody vyřizovány např. žádosti o výjimky k různým akcím na jednotlivých lokalitách či další potřebná vyjádření.

Do konce prvního čtvrtletí by mělo být na MŽP zasláno celkové vyhodnocení ZP za roky 2008-2019 a návrh aktualizace ZP. Následně by tedy měly proběhnout oponentury, jejich vypořádání a schválení aktualizované verze ZP.

Koncem roku bude již tradičně uspořádáno setkání garantů lokalit a dalších odborníků spolupracujících na realizaci záchranného programu.

Realizace:

Z personálních důvodů (odchod na MD) došlo v polovině roku 2020 ke změně koordinátorky záchranného programu.

V průběhu roku 2020 byly dle potřeby s příslušnými orgány ochrany přírody konzultovány záměry či žádosti o výjimky na jednotlivých lokalitách. Na lokalitě Bezděčín byly při kontrole ze strany KÚ Středočeského kraje zjištěny nepovolené navážky a skrývky půdy na pozemcích v těsném sousedství ochranného pásma PP Bezděčín; u navážek bylo objeveno několik syslíků nor, část evidentně aktivních, jedna čerstvě uzavřená a asi tři opuštěné. KÚ proto sepsal podnět k prošetření přestupku.

Na lokalitě Velká Dobrá (letiště Kladno) byl projednáván záměr obnovy vodního přivaděče - Kožova Hora – Kladno, přivaděč – III. etapa, který je plánován na zimní období roku 2021. AOPK ČR prověřila trasu přivaděče a pro projektovou kancelář zpracovala vyžádané vyjádření. Vzhledem k charakteru plochy není příliš pravděpodobné, že se v trase vodního přivaděče budou nacházet nory se zimujícími sysly, nicméně tato skutečnost bude ověřena v nadcházející sezóně, a to v době aktivity syslů. Další vývoj tohoto záměru bude i nadále sledován.

Na lokalitě Břeclav–Ladná byl na žádost Krajského úřadu jihomoravského kraje konzultován záměr dočasného úložiště materiálu. V ploše, kam je plánované úložiště situováno, se syslíci aktuálně nevyskytují. Před zahájením záměru bude na předmětném pozemku provedena pochůzka zoologa za účelem ověření této skutečnosti, a další vývoj na lokalitě bude nadále sledován.

Na lokalitě Radouč v Mladé Boleslavi, kde byly v minulém roce umístěny nové výraznější cedule žádající návštěvníky, aby se zdrželi krmení syslů a fyzického kontaktu s nimi, se stále nedaří usměrnit problém přehnaného a živelného přikrmování syslů. Výsledky sčítání syslů při letním monitoringu ukázaly, že oproti minulé sezóně se odhadovaný počet jedinců na Radouči více než zdvojnásobil. Obliba lokality jakožto cílové destinace veřejnosti stále stoupá, návštěvníci si zvykli informační cedule prakticky ignorovat. Proto byly koncem léta zahájeny administrativní přípravy na zřízení strážních a informačních hlídek pro sezónu 2021, ve spolupráci s Magistrátem města Mladá Boleslav, ústřední kanceláří ČSOP a KÚ Středočeského kraje.

Na lokalitě Mohelno, kde byla na jaře 2019 dokončena instalace zpomalovacích prahů na silnici vedoucí podél větší části lokality, byl v roce 2020 opět proveden pravidelný monitoring přejetých jedinců, a to stejnou metodikou a ve stejném časovém rozsahu jako v roce 2019, aby mohla být vyhodnocena účinnost instalovaných prahů. Oproti 14 jedincům uhynulým ve sledovaném úseku silnice v prvním roce projektu (2018) bylo za rok 2020 zjištěno jen 5 úhynů (totožný počet jako v roce 2019). Přestože tedy zavedené opatření nemá 100%

účinnost, lze jej vyhodnotit jako efektivní. S monitoringem daného úseku počítáme i v roce 2021.

V prvním čtvrtletí 2020 bylo projednáno Celkové vyhodnocení ZP za roky 2008 – 2019 a první verze navrhované aktualizace ZP. Následně byly oba materiály zaslány na MŽP. Aktualizace ZP platná pro období 2020-2030 byla schválena dne 20. 8. 2020.

Setkání garantů lokalit a dalších spolupracujících odborníků bylo kvůli omezením souvisejících s pandemií koronaviru odloženo na začátek roku 2021.

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

1. Zajištění managementu a vývoj na jednotlivých lokalitách

Zajištění vhodného managementu na lokalitách výskytu sysla obecného v roce 2020 lze považovat za úspěšné, kosení či pastva byly prováděny na všech početně významných i mnoha dalších lokalitách, většinou i s finančním přispěním ze zdrojů ochrany přírody. Významné problémy s údržbou lokalit nebyly v letošním roce zaznamenány. Management vegetace na všech lokalitách lze označit přinejhorším jako vyhovující, spíše však dobrý až velmi dobrý.

V Tabulce 4 je uvedeno 14 lokalit s nejvyšší odhadovanou početností při letním monitoringu 2020. Hranice pro tuto početnost je 100 jedinců. Tyto lokality představují z hlediska početnosti asi 89% z celkové populace sysla v ČR, což je podstatně vyšší podíl než na počátku realizace ZP (68%). Oproti minulému roku nebyly do tabulky zařazeny lokality Kyjov-Milotice a Strakonice. V Kyjově letos odhadovaný počet dosahoval 60 jedinců, což je o 110 jedinců méně, než v roce 2019. Tento početnostní propad byl velice pravděpodobně způsoben intenzivní predací, která byla na lokalitě zaznamenána – při letním monitoringu zde bylo v jeden moment pozorováno velké množství volavek, dravců, krkavců; dle správce letiště zde sysly opakovaně loví také čápi bílí. Lokalita Strakonice byla z tabulky vyřazena z důvodu poklesu odhadované početnosti 90 syslů, což je již pod stanovenou hranicí. Je možné, že v dalších letech budou obě zmíněné lokality opět zařazeny mezi tzv. lokality „stovkové“.

Celkově lze výsledky monitoringu sysla v roce 2020 shrnout v následujících základních bodech: celková odhadovaná početnost pro ČR opět vzrostla a výskyt byl potvrzen na 40 lokalitách, což je o jednu více než loni. V rámci výše uvedeného počtu byla kontrolována jedna nově zaznamenaná lokalita výskytu. U největších (tzv. „stovkových“ lokalit – viz Tabulka 4) byl zaznamenán v 5 případech nárůst početnosti oproti roku 2019, v 5 případech pokles početnosti a v 5 případech zůstal odhad totožný. Největší nárůst v odhadované početnosti (o 114 %) byl zaznamenán na lokalitě Radouč, na méně početné lokalitě Mohelno (o 86,7 %) a na dlouhodobě početné lokalitě Velká Dobrá (o 75 %). V případě Radouče se jedná o nepříliš pozitivní vývoj, vzhledem k tomu, že nárůst početnosti je zaviněn již zmíněným intenzivním přikrmováním velkým množstvím nevhodné stravy. Naopak největší pokles (o 64,7 %) byl v roce 2020 zaznamenán v Kyjově (viz výše), Strakonících (o 55 %), a z méně početných kolonií v PR Nad Řekami (o 35,7%). Za pravděpodobně zaniklé považujeme populace syslů v lokalitě Černice a v bývalém jezdeckém areálu Strakonice. V tomto případě se pravděpodobně jednalo pouze o dočasný „satelitní“ výskyt jednoho či dvou jedinců. Neúspěchem skončila i první etapa repatriace syslů na lokalitu Hlaniště pod Milou. V letošním roce zde byl nalezen pouze jediný uhynulý jedinec. Na lokalitě je před pokračováním repatriace nutné výrazně zlepšit podmínky prostředí. Nejistý je výskyt sysla v lokalitě „Brno – Medlánský trávník u trafostanice“, kde byl v roce 2018 náhodně zaznamenán výskyt jednoho jedince.

2. Realizace polopřirozeného chovu

Vývoj v odchovech sysla obecného v roce 2020 považujeme za velmi dobrý, neboť se podařilo zajistit dostatečný počet zvířat jak pro pokračování repatriací, tak pro posílení kolonií v Roudnici nad Labem a na Písečném vrchu. Celkem bylo pro účely vypouštění do volné přírody využito 80 sýslů: 20 jedinců ze Zoo Brno, 9 jedinců ze ZS Rozovy, 26 jedinců ze Zoo Hluboká nad Vltavou, 19 jedinců ze Zoo Norimberk a 6 jedinců ze Zoo Opel. Ne zcela uspokojivý je pouze vývoj v odchovu v Zoo Praha, kde sice byla v letošním roce potvrzena úspěšná reprodukce, nicméně celkový počet mláďat se zdá relativně nízký. Celkově lze na základě provedených odchytů konstatovat, že sýslové jsou v odchovech obecně v dobrém zdravotním stavu, na podzim pak standardně začali hibernovat.

3. Početnost populace v ČR

V roce 2020 byla celková početnost odhadovaná na 7255 – 8063 jedinců jedinců, což představuje nárůst o cca 500 jedinců oproti předchozímu roku (6 356 – 7 541). Celkový trend vývoje početnosti sysla obecného v ČR se jeví jako dobrý, ovšem podíváme-li se na trendy na jednotlivých lokalitách, nebyl letošní vývoj příliš příznivý.

4. Repatriace a posilování malých populací

I tyto aktivity v roce 2020 úspěšně pokračovaly. Byla realizována repatriace na lokalitu Břeclav-Ladná, kam bylo vypuštěno celkem 20 jedinců. Situaci zde bude nutné v příští sezóně co nejpečlivěji sledovat.

Pokračovalo samozřejmě i sledování první takto založené lokality na Písečném vrchu. Byla zde opět potvrzena úspěšná reprodukce (přímé pozorování mláďat v celé ploše), a celková početnost na lokalitě je oproti minulému roku vyšší, přičemž zvířata začínají osidlovat i přilehlý ovocný sad na jihovýchodním okraji lokality. V polovině července zde bylo vypuštěno celkem 40 jedinců.

Velmi pozitivní efekt je zatím patrný u posílených lokalit – v Karlových Varech (vypouštění v letech 2016 a 2017), v Hodkovicích nad Mohelkou (vypouštění v letech 2017 a 2018) a v Roudnici nad Labem (vypouštění v roce 2019). Ve všech případech hned první výsadek nastartoval reprodukci a zatím postupně roste i celková odhadovaná početnost (Karlovy Vary: 50 – 100 – 100 v posledních 3 letech, Hodkovice: 35 – 60 – 70 v posledních 3 letech, Roudnice: 30 – 40 v posledních 2 letech). Třetí posílenou lokalitou se letos stalo letiště v Roudnici nad Labem, kde bylo v polovině července vypuštěno 20 jedinců. V příští sezóně tak bude potřeba detailněji monitorovat i situaci na této lokalitě.

Výběr lokalit pro další repatriaci a posílení bude proveden počátkem roku 2020, v případě posilování i s ohledem na jarní kontroly uvažovaných kolonií.

Tabulka 4. Přehled lokalit s odhadovanou početností 100 a více jedinců dle početnosti v roce 2020 (seřazeno od nejvyšší po nejnižší početnost) a zhodnocení managementu v roce 2020. Pro srovnání jsou uvedeny odhadované početnosti od roku 2008, tedy od roku schválení ZP.

Lokalita	Odhadovaná početnost													Stav managementu 2020
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Radouč	20	60	35	70	100	100	100	180	280	300	450	700	1500	dobry
Raná + Hrádek*	380	400	450	470	550	550	700	730	850	870	950	1 100	1000	velmi dobry
Bezděčín	250	350	300	150	80	120	270	600	600	700	1 000	1 000	1000	velmi dobry
Miroslav	10	25	55	70	80	220	270	300	350	400	650	750	800	velmi dobry
Velká Dobrá	15	15	10	20	25	20	30	40	100	230	400	400	700	velmi dobry
Brno – Medlánky	120	130	200	400	550	500	550	500	600	600	550	450	450	velmi dobry
Hrušovany u Brna ^o	100	80	80	100	70	70	80	100	150	180	250	350	350	nelze jednoznačně hodnotit
Vyškov	650	600	600	550	500	550	650	500	250	350	300	350	300	velmi dobry
Bořitov	200	200	200	200	200	240	250	280	300	300	250	280	300	velmi dobry
Velké Pavlovice ^o	40	40	40	50	60	90	600	500	500	500	550	550	250	nelze jednoznačně hodnotit
Jamolice	100	150	150	130	130	110	170	180	140	140	180	220	150	velmi dobry
Biskoupky	110	230	140	25	50	50	90	130	80	130	130	130	150	velmi dobry
Trhovky/Bor/Loužek	60	70	90	95	60	55	50	60	70	130	140	140	110	velmi dobry
Karlovy Vary – golf	60	70	100	200	200	45	15	10	28	37	50	100	100	velmi dobry
% z celkového počtu sýslů v ČR	68%	73%	73%	77%	82%	87%	90%	91%	90%	91%	92%	91%	89%	
součet	2440	2860	2890	2980	3115	3140	4330	4520	4558	5182	6120	6890	7160	
celkový odhad pro daný rok	3599	3908	3954	3879	3821	3596	4798	4992	5049	5673	6637	7541	8063	

Poznámky:

* Tyto lokality byly dříve hodnoceny odděleně (a v seznamu letního monitoringu tak jsou stále vedeny), nicméně díky jejich částečnému propojení je zde pro tyto účely uvádíme jako jednu lokalitu.

^o Odhady z těchto lokalit jsou značně nejisté, neboť je těžké v prostředí vinic sýslu pozorovat a jejich hustoty jsou zde mnohem menší